

NVE Region øst

Vangsvegen 73
2317 HAMAR

	Vår dato	Vår referanse
	28.09.2015	2013/1645
Saksbehandler, innvalgstelefon	Arkivnr.	Deres referanse
Ragnhild Skogsrud, 62 55 11 80	431	

Behandling av søknad om dispensasjon fra forskrift om elvesandjeger for uttak av ørmasser i nedre del av Folla i Alvdal kommune

Vi viser til møte den 23. september 2015 og til brev fra NVE av samme dato, der det søkes om dispensasjon fra forskrift om elvesandjeger for uttak av ørmasser på 2 angitte lokaliteter i nedre del av Folla i Alvdal.

Bakgrunnen for søknaden er behovet for oppgradering av flomsikringsanlegget rundt Steimosletta i Alvdal kommune. I forbindelse med denne oppgraderingen kreves fyllmasser, og tradisjonelt henter NVE slike masser fra vassdraget som anlegget er tenkt å beskytte. Elvemasser er som regel godt egnede masser for dette formålet. I tillegg blir transportavstandene korte og kostnadene mindre enn om masser må transporteres til anleggsstedet. Det opplyses i søknaden at behovet for masser er ca. 12 500 m³. Det søkes om uttak av masser i Folla nedstrøms Moanbrua (lokalitet 1) og i utløpsområdet av Folla i Glomma mot Randmælsholmen (lokalitet 2). Hoveddelen av massene planlegges tatt ut på lokalitet 2. Om aktuelle alternative masseuttakssteder i dette området (Kvebergsura, Gulløyen og Sjulhusøra) opplyses det i søknaden at Kvebergsura er stengt av sikkerhetshensyn og at Gulløyen enda ikke er påbegynt fysisk. På Sjulhusøra er det mulighet for uttak av en begrenset mengde masser. Kostnaden er 60 kr/ m³, og transportkostnader kommer i tillegg. Massene planlegges tatt ut fra vassdraget i løpet av høsten 2015 før det fryser til.

NVE skriver i søknaden at de er kjent med at den aktuelle strekningen av Folla inneholder flere forekomster av den prioriterte arten elvesandjeger (*Cicindela maritima*). Elvesandjeger er en løpebilleart som gjennom lang tid har vært i tilbakegang i Skandinavia, og arten er i Norge vurdert som sterkt truet (EN) i Norsk Rødliste for Arter (2010). Den har sine leveområder på sand- og siltflater langs større elver.

Elvesandjegeren finnes på vegetasjonsløs, soleksponert finsand på flater eller i skrenter nær vann, særlig på elvebredder og langs kysten, men den kan også finnes ved innsjøer. Ved elvene lever arten på større sandbanker som bygges opp ovenfor, eller på nivå med elvas normale

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon Statens hus:	Telefaks:	Org.nr.: 974 761 645
Postboks 4034	Parkgt 36			
2306 Hamar	2317 Hamar	Sentralbord: 62 55 10 00	62 55 10 31	Banknr. 7694.05.01675

høyeste vannstand. Slike leveområder er kortvarige, og overlevelse av elvesandjegeren over tid er derfor avhengig av sesongmessige vannstandssvingninger som stadig bygger opp nye elvebanker. Voksne individer foretrekker forholdsvis løs sand slik at de kan grave seg ned, mens larvene finnes på mer hardpakket, finere sand eller silt (NINA, 2014).

Økologisk funksjonsområde er betegnelsen på området som oppfyller en økologisk funksjon for en art. I forskrift om en prioritert art kan det bestemmes et økologisk funksjonsområde for arten og hva som er lov til å gjøre der. Avgrensningen av området kan endre seg over tid. For eksempel kan gyteområde, oppvekstområde, larvedriftsområde, vandrings- og trekkruiter, beiteområde, hiområde, myte- eller hårfellingsområde, overnattingsområde, spill- eller parringsområde, trekkvei, yngleområde, overvintringsområde og leveområde være økologisk funksjonsområde, jf. naturmangfoldlovens § 3 r). For elvesandjeger er det leveområdet som er økologisk funksjonsområde.

Elvesandjegeren har som prioritert art en spesiell beskyttelse gjennom en egen forskrift vedtatt 20. mai 2011 med hjemmel i naturmangfoldloven. Det er Fylkesmannen som er forvaltningsmyndighet etter forskriften, jf. forskriftens § 7. Elvesandjegeren omfattes også av en handlingsplan (Direktoratet for naturforvaltning, 2009) som skal sikre langsiktig overlevelse av arten i Norge. Oppfølging av handlingsplanen omfatter en grundig kartlegging i vassdragene der den fortsatt finnes og å følge populasjons- og habitatsutviklingen, samt iverksettelse av tiltak. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har i perioden 2009-2013 gjennomført kartlegging av den norske bestanden av elvesandjeger. Resultatene er oppsummert i en egen rapport (NINA, 2014).

Fylkesmannens vurdering av søknaden

Under kartlegging i perioden 2009-2012 er det gjort funn av elvesandjeger på to lokaliteter på den aktuelle strekningen av Folla mellom Randmælen (nedstrøms samløpet Folla/Glomma) og Murud (østsiden av Folla). I tillegg er det under kartlegginger i 2014 og 2015 på denne strekningen funnet flere lokaliteter i tillegg, slik at det pr i dag er registrert elvesandjeger og avgrenset leveområder for arten på følgende lokaliteter:

- 1) Gulløyholmen
- 2) Folla ved Rostad, 2 lokaliteter
- 3) Folla ved Skarpsno
- 4) Sauholmen, sørvest
- 5) Øya, sørvest

For nærmere beskrivelse av lokalitetene viser vi til notat fra BioFokus (2015).

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8 - 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet som kan påvirke naturmangfoldet. Fylkesmannen vurderer her kunnskapsgrunnlaget som godt, jf. naturmangfoldlovens § 8. Det er gjort kartlegging av elvesandjeger i den aktuelle delen av Folla i perioden 2009-2012, 2014 og 2015. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens § 9 kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger et tiltak kan ha for naturmiljøet. Fylkesmannen mener i dette tilfelle å ha tilstrekkelig kunnskap om virkningene masseuttak på de omsøkte lokalitetene vil kunne ha for elvesandjegeren, og bestemmelsen vurderes derfor ikke å være relevant her. Ifølge naturmangfoldlovens § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er utsatt for. Etter Fylkesmannens vurdering vil uttak av masse på den omsøkte lokaliteten i Folla nedstrøms Moanbrua (lokalitet 1) kunne påvirke bestandene av elvesandjeger på nærliggende lokaliteter negativt og medføre at den samlede belastningen på økosystemet blir for stor. Vi viser her til notat fra BioFokus (2015) der det blant annet heter: «Vi vurderer elvestrekningen i Folla fra Murud til Glomma som et helhetlig område med store verdier knyttet til arter og naturtyper. Masseuttak og flomforbygninger i eller i nærheten av naturtyper og leveområder for elvesandjeger kan gi stor negativ konsekvens for

naturverdiene. ... Vi kan ikke anbefale masseuttak eller andre inngrep i, eller i nærheten av leveområdene eller naturtypene langs Folla. Inngrep som for eksempel flomverk eller masseuttak i nærheten av, men utenfor leveområdene vil kunne endre elvas erosjonsdynamikk i området slik at det oppstår store negative konsekvenser i form av gjengroing eller at elva graver vekk fin sand. Uttak av masse og flomforbygninger bør skje så langt unna leveområdene som mulig.»

Det søkes også om å ta ut ørmasse i utløpsområdet av Folla i Glomma mot Randmælsholmen (lokalitet 2). Denne lokaliteten ligger helt i sør på elvestrekningen Folla – Murud, og det er ikke registrert elvesandjeger her. Om denne grusøra (naturtypelokalitet 31 i notatet fra BioFokus) heter det i notatet fra BioFokus: «*Om man er tvunget til å ta masser innenfor undersøkelsesområdet, har det minst negativ konsekvens om man henter masse fra denne lokaliteten.*» Det heter videre i notatet at dersom hele grusøra planlegges fjernet, bør dette vurderes av en fagperson i forhold til eventuelle endringer av strømningsforhold oppover i Follas løp. Ut fra avgrensningen på kart vedlagt søknaden av 23. september 2015 legger Fylkesmannen til grunn at det ikke er aktuelt å fjerne hele grusøra ved lokalitet 2. På bakgrunn av dette vurderer Fylkesmannen at uttak av masser fra lokalitet 2 neppe vil medføre at belastningen på elvesandjegerbestanden oppstrøms blir for stor, jf. ovenfor.

Ifølge naturmangfoldlovens § 11 skal tiltakshaver dekke kostnader ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Fylkesmannen vurderer det i dette tilfellet som rimelig at deler av massene som trengs til flomsikringsanlegget på Steimosletta tas fra eksisterende massetak ved Sjulhusøra for å unngå skadevirkninger på elvesandjegerbestanden i nedre del av Folla.

Videre heter det i naturmangfoldlovens § 12 at en for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal ta utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. På bakgrunn av dette vurderer Fylkesmannen at masseuttak på lokalitet 2 samt eksisterende massetak ved Sjulhusøra i dette tilfellet vil være den samfunnsmessig beste løsningen.

På bakgrunn av ovenstående og med hjemmel i Forskrift om elvesandjeger § 3 finner Fylkesmannen å måtte avslå søknad om uttak av masser på den omsøkte lokalitet 1 nedstrøms Moanbrua i Folla, jf. kart vedlagt søknad av 23.09.15.

Med hjemmel i Forskrift om elvesandjeger § 9 finner Fylkesmannen videre å kunne tillate uttak av masser på den omsøkte lokalitet 2 i området mot Randmælsholmen hvor Folla har utløp i Glomma etter de planer og forutsetninger som framgår av søknad av 23.09.15.

Tillatelsen er gitt på følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder fra dags dato til 31.12.2015.
- Det skal kun tas ut masse fra **nordvestre del** av grusøra i Glomma på lokalitet 2, jf. kart vedlagt søknaden av 23.09.15.
- Tillatelsen skal medbringes under gjennomføringen av arbeidet.

Dette vedtaket kan påklages etter bestemmelsene i forvaltningslovens § 28. Klagefristen er **3 uker** fra mottakelsen av dette brevet.

Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen.

Med hilsen

Kristine Schneede e.f.
ass. miljøverndirektør

Ragnhild Skogsrud
senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

Kopi til:

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710, Sluppen	7468	Trondheim
Alvdal kommune		2560	Alvdal
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	Trondheim

Litteratur:

Direktoratet for naturforvaltning, 2009. Handlingsplan for elvesandjeger *Cicindela maritima*. Rapport 2009-3. 28 s.

Ødegaard, F., Hanssen, O., Åström, S. og Hansen, U. 2014. Oppfølging av handlingsplan for elvesandjeger, *Cicindela maritima*. Sluttrapport for perioden 2009-2013. NINA Rapport 1034. 144 s.

Laugsand, A.E. og Olsen, K.M. 2015. Kartlegging av elvesandjeger og øvrig insektfauna langs Folla ved Alvdal i forbindelse med planlagt masseuttak. BioFokus-notat 2015-29. Stiftelsen Biofokus. Oslo